

ДІАГНОСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРОВИРОБНИЦТВА – МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Скупський Руслан Миколайович

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва,
управління та адміністрування,*

*Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

Миколаївський інститут розвитку людини

Кравчук Олег Вітольдович

аспірант,

*Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»*

Проблема оцінки інвестиційної привабливості господарського суб'єкта розглядається в ракурсі прогнозування віддачі інвестицій та попередження можливих фінансових ризиків, що безпосередньо відноситься до певного інвестиційного проекту і за основу береться сума інвестицій, платоспроможність об'єкта інвестування та очікувана віддача від грошових вкладень. Погоджуючись з аргументацією авторів, зазначимо, що стосовно агропродовольчого сектору не менш важливим буде оцінка об'єкта інвестицій у плані його потенціальних можливостей з урахуванням фінансової стійкості.

Виходячи з цього, можемо визначити поняття «інвестиційна привабливість аграрного підприємства» як сукупність індикаторів природно-ресурсного, виробничого та фінансового потенціалу інвестиційного об'єкту, що визначають ймовірність прийняття інвестиційного рішення та можливість одержання максимального прибутку за визначений період в результаті вкладення інвестиційного капіталу [1].

В агропродовольчій сфері, через її особливу специфіку, в контексті інвестиційної привабливості, у протиположності застосування підходів до визначення майбутніх доходів більшої актуальності набувають методології оцінки самого підприємства як об'єкта інвестицій. При цьому, нагальною залишається потреба в розробці рейтингового узагальнюючого показника, який би давав можливість оперативно та об'єктивно оцінити інвестиційну привабливість підприємства та відібрати з певної їх кількості найбільш надійний потенційний об'єкт інвестування тощо.

Для визначення інвестиційної привабливості аграрного підприємства на основі рейтингової оцінки заслуговує на увагу метод, запропонований Ю.В. Скрипник, базисом якого є комплексний підхід щодо використання рейтингових обмежень в оцінці 4-х груп показників [2]:

1. Виробничий потенціал підприємства (як відношення, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого виробничого результату за найбільш ефективного використання ресурсної бази). У даному ракурсі потенційного інвестора буде цікавити якість ресурсів та ефективність їх використання.

Зважаючи на особливості сільського господарства як галузі, зауважимо, що поряд з якістю активів, що передусім цікавлять потенційного інвестора і виступають в ролі об'єкта купівлі- продажу, безпосередній інтерес викликає наявність земельних угідь, їх якість (бонітет ґрунту) та місцезнаходження.

2. Потенціал ділової активності підприємства традиційно характеризується показниками оборотності фінансових ресурсів, які визначаються відношенням виручки до певної їх частини: 1) віддача основних засобів (фондовіддача); 2) віддача власного капіталу; 3) оборотність оборотних активів тощо.

3. Фінансовий потенціал обумовлює можливості підприємства у плані фінансової стійкості та доступу до позикових фінансових джерел і визначається наступними коефіцієнтами:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує, яку частину короткострокових зобов'язань зможе погасити підприємство в найближчій перспективі за рахунок коштів на різних рахунках (відношення найбільш ліквідних активів до короткострокових зобов'язань);

- коефіцієнт покриття показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство зможе погасити, мобілізавши всі оборотні кошти;

- коефіцієнт автономії (концентрації капіталу) показує частку власного капіталу в сумарних пасивах підприємства. Чим вище значення коефіцієнта (max. 1,0), тим більше підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредитів. Коефіцієнт автономії розраховується як відношення власного капіталу до загальної суми активів (валюти балансу);

- частка нагромадженого капіталу характеризує потенційні можливості економічного розвитку підприємства тощо.

4. Ефективність господарської діяльності визначається за допомогою показників рентабельності:

- рентабельність основної діяльності (відношення прибутку від реалізації (до оподаткування) до собівартості проданих товарів, продукції, робіт, послуг) обумовлює ефективність основної діяльності підприємства і робіт зі збуту продукції та дає змогу оцінити, який обсяг

прибутку від реалізації отримують на 1 грн. витрат, пов'язаних із виробництвом і продажем продукції;

- рентабельність продажів (відношення прибутку до оподаткування до виручки від реалізації) визначає ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому;

- рентабельність активів (відношення прибутку до середнього за період розміру валюти балансу) дає змогу оцінити ефективність використання всього майна підприємства (прибутковість сумарних активів), свідчить, який об'єм прибутку приносить 1 грн. сумарних активів підприємства.

Таким чином, запропонована система показників дає змогу врахувати такі важливі складники інвестиційної привабливості аграрного підприємства, як якість земельних ресурсів, ресурсовіддача і ділова активність, якість робочої сили, фінансова стійкість, можливості економічного росту та ефективність господарської діяльності тощо.

За допомогою регресійного аналізу з використанням пакету аналізу MS Excel була розроблена регресійна модель оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства. Рівняння кореляційної залежності отримало вигляд:

$$U_x = 0,8951 + 0,2731x_1 + 0,1972x_2 + 0,2613x_3 + 0,8022x_4 + 0,0169x_5$$

де, U_x – рівень інвестиційної привабливості в балах; x_1 – віддача основних засобів, грн.; x_2 – віддача власного капіталу, грн.; x_3 – віддача оборотних активів, грн.; x_4 – коефіцієнт фінансової автономії; x_5 – рентабельність продажів, %.

Зважаючи на те, що важливим критерієм при оцінюванні інвестиційної привабливості є економічний інтерес інвестора. Капітал вкладається заради отримання доходу, тож раціональними очікуваннями інвестора є одержання максимального прибутку від розміщення інвестицій за мінімального ризику втратити, як вкладений капітал або його частину, так і отриманий дохід (прибуток). Тому цілком логічно, що економічна діяльність з позиції потенційного інвестора є привабливою, якщо забезпечується одержання максимального доходу (прибутку) за мінімального рівня ризику [3, 4].

Отже, більшість існуючих методів оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств, на наш погляд, недостатньо враховують існуючі можливості (наприклад, частку доданої вартості підприємства, інвестиційно-активних підприємств галузі та ін.). На нашу думку, актуальною є розробка комплексного методу оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, який би враховував максимум чинників та умов регіонального розвитку агропродовольчого сектору (територіальні та галузеві) і ґрунтувався на вже існуючих методах.

При цьому дуже важливим моментом у даному випадку є визначення інвестиційної привабливості, зокрема агропродовольчого виробництва, регіону, як цілісної системи з погляду кожного конкретного інвестора. Оскільки різні інвестори використовують різні шляхи для досягнення своєї головної мети – отримання кінцевого прибутку від інвестування, відповідно й інвестиційну привабливість галузі регіону вони оцінюватимуть саме зі своїх позицій. Привабливий чинник для одного інвестора може виявитися ризикованим для іншого.

Список використаних джерел:

1. Захарченко О.В., Алексейчук О.О. Складові формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. *Бізнес-Навігатор*. 2019. № 5 (54). С. 44–48.
2. Скрипник Ю.В. Рейтингово-аналітична оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства. *Економіка й суспільство*. Мукачівський державний університет. 2016. Випуск 3. С. 477–484.
3. Ruslan Skupskyi, Viktor Lyashenko. Investment context of steady development of agrofood sphere. Socio-economic development of the regions in conditions of transformation: monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. P. 112–120.
4. Ruslan Skupskyi, Ruslan Zubkov, Viktor Lyashenko. Diagnostics of investment and innovation activity of enterprises: methodical basis strategis development of the region-leaders. *Economics and Finance*. Agenda Publishing House. London, United Kingdom. Issue 1. 2020. P. 54–69.